

““ SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio „Respublika“ priedas

Sauliaus Venckaus nuotr.

ŽALGIRIS

Nr. 213

Apie augančią kartą, apie jai įperšamus prioritetus, apie Lietuvą, šiandien mūsų sėjama ateičiai, kalbamės su teatro ir kino aktoriumi Sauliumi ČEPLA.

Rimvydas STANKEVIČIUS „Respublikos“ žurnalistas

- Knygų mugėje mačiau jus skaitantį Maironį. Man labai patiko režisūrinis sprendimas skaityti jo kūrinius pakaitomis su Laimono Noreikos įskaitytais įrašais, lyg būtų kalbamasi tarp trijų Lietuvos kartų, atsispiriant nuo paveldo, ieškant, mėginant įlieti savosios kartos balsą, nuomonę, emociją... Nesijaučiat taip elgdamasis lyg vienišą balsą tyruose? Juk dabar, visuotinės globalizacijos laikais, madinga dabartį priešinti su nacionaliniu kultūrinio paveldu, tradicijomis, visu tuo, ką tauta atsinešė iš praeities?

- Na, jeigu kalbėsime apie madas ir tendencijas, tai dabar yra apskritai ne meno kūrinių, o projekčių metas. O projekčiukams, kaip žinoma, kitokio fundamento, išskyrus finansinį, nėra. Skirtumas tarp šių sąvokų - esminis. Ištari „kūrinys“ ir pamatai menininką, ištari „projektas“ - ir pamatai prodiuserį, sakantį: „Kadangi pramušiau tris projekčių

kus, tai parašysiu dabar tris knygas. Tiesa, dar nežinau, apie ką jos bus, bet argi svarbu?“

Negali sakyti, kad projekčių gyvenimo būdas - nekūrybiški, jie suranda būdą, kaip pritraukti publikos, žmonės juokiasi, ploja... Atrodytų, lyg ir viskas gerai.

Tikrą jų „vertę“ pajunti tais atvejais, kai savąją Lietuvą, savąją kultūrą nori kam nors reprezentuoti. Pavyzdžiui, atvažiuoja svečias iš užsienio ir, suprantama, prašo: „Nusivesk, parodyk, kuo tava šalis garsi, kas atspindi jūsų nacionalinį išskirtinumą, kuo jūs didžiuojatės...“ Štai tada, atidžiau apsidairęs, be to paviršutinio „pasikvatojimų meno“, nelabai daugiau ką ir surandi. Į kitus renginius eiti, net jei jis iš nežinojimo pats veržiasi, aktyviai stengiesi atkalbėti, nes net truputį gėda, kad svetimi pamatys, kuo mes čia - didžiųjų poetų ir režisierių krašte - įprastai mintame. Juk kai žmogui ką nors dovanoji, ta dovana kažkiek atspindi tavo paties skonį, domesius, išsilavinimą. Tad štai bijai svečiui siūlyti kultūrinę-pažintinę programą, idant nepamanytų, kad tavo skonis yra beviltiškai prastas, o estetiški poreikiai - primityvūs.

- Paprastai lėkštos komedijos ir vulgarūs šou įsikalauja karų, tamsos, istorinių ar stichinių katastrofų laikotarpiams, kai visuomenė nebeteri autoritetų, nemato teisingos krypties, nežino, kur tikėti, o menas neišmano, kur ieškoti vilties.

- Būtent. O dabar koks laikotarpis? Mes juk šiandien beveik netu-

rime autoritetų, neturime asmenybių, kuriomis šventai tikėtume.

Iš kur jų imti? Paprastai asmenybės užsiaugina valstybė. Bet tam reikia ne „piarintis“, ne švaistytis skambiais šūkiams, o išties auginti.

Neretai tenka pagastrotuoti po Lietuvos vidurinio lavinimo ir aukštąsias mokyklas. Dauguma jų skelbia: „Mes auginame lyderius“, „Mūsų akademija - lyderių kalvė“, „Mes - prestižinė mokykla, žinanti, kaip formuoti lyderius“... Diskusijos metu užduodi pilnai salei tokių „lyderių“ klausimą - visi kaip vienas nudelbia žemyn akis ir tyli - nei drįsta, nei turi ką pasakyti.

Kas gi tuomet slypi po tuo žodžiu „lyderis“? Tas, kas geba pasiekti valdžios? Kas turi reikiamų pažinčių? Tas, kas moka gudriai „suktis“ ir lipti per kitų galvas? Tokių „lyderių“ Lietuvoje ir šiandien pavojingai gausu, o mokymo įstaigos augina naujus ir tuo dar didžiuojasi...

Mano laikais mokykla stengdavosi vertinti, ugdyti ir gerbti truputį kitus dalykus, kitas žmogiškąsias savybes. Man sakė, kad už savo darbus

vęs juos paklausiau: „Išties norite būti merginų numylėtiniais? Jeigu taip, tuomet turite būti pirmi kūrybinėje raiškoje, pirmi stadione ir pirmi apsiskaitymo srityje. O tie, kurie temoka demonstruoti pramoginę ir boheminę patirtį - liks atstumti“. Daugelis jaunuolių nuoširdžiai nustebo - jie lyderystę jau buvo „supratę“ kaip gebėjimą kuo ilgiau bet kokiomis priemonėmis išsilaikyti dėmesio centre.

Beje, labai gerai atsiskleidžia ir pedagogų santykis su savaisiais mokytiniais. Kai siūlydamas kokį pratimą sakau: „O dabar visi kaip vienas atsistojame ir ištiesiame vieni kitiems rankas“, labai retas atvejis, kai mokytoja atsistoja drauge su vaikais, dauguma mano: „Žodis „visi“ skirtas moksleiviams, aš - niekuo dėta“. Ką tai reiškia? Kad ji nesijaučia su mokiniais esanti išvien.

- Na, taip, toks požiūrio ugdymas - akmenėlis į pedagogų daržą. Bet juk yra dar svarbesnis vaikus ugdantis veiksnys - šeima.

Pamirštas argumentas: juk mato vaikai

kiekvienas yra atsakingas. Jei nenori tikėti, kad Dievui, kaip nori, bet kitiems žmonėms, augantiems (ne tik savo) vaikams atsakomybę jausti privalai. Mane mokė, kad savuosius žingsnius reikia apgalvoti, pasverti, prieš juos žengiant, kad svarbu neapsijuokti, kad pagarba žmogui matuojama jo atliktų darbų kokybe. Sakė: devynis kartus pamatuok ir tik tada kirpk. Sakė, kad aš, nors esu tik mažytis sraigtelis, nesu vienas pats sau, esu didesnio vientiso kūno - tautos, pasaulio, idėjos - dalis. Todėl jaučiausi, norėjau būti reikalingas pasauliui, o ne varžovas, besistengiantis kuo daugiau nuo to pasaulio atplėsti sau.

O dabar ko moko? Kad drąsa bandyti už gebėjimą ir atlikto darbo kokybę yra svarbiau. Negalime pykti ant augančių vaikų, kad jie suaugusiųjų skelbiamais šūkiams įtki - pykti reikia ant tų, kurie kažki kokių vienadienių sumetimų skatinami meluoja, klaidindami jaunus protus, keisdami jų likimus. Tenka pripažinti, kad žmonių, kuriančių mokymo programas, tikslas nėra susijęs su auginamais vaikais, labiau - su politiniais, finansiniais ir asmeniniais interesais.

Neseniai teko padirbėti vadovu kūrybinio jaunimo stovykloje. Kaip ir visais laikais pasitaikė jaunuolių, kurie, užuot miegoję, naktį išsliūkino pas merginas. Sučiupęs pažeidėjus, už bausmę visiems liepiau drauge su manimi nubėgti tris kilometrus kroso. Didieji „mergininkai“ tuoj ėmė stvarstyti už alaus pakąstų šonų, dusti prarūkytais plaučiais ir neįstengė pasiekti finišo. Išriki-

- Apie uždarbauti į užsienį išvažiavusius tėvus ir močiūčių auginamus vaikus net nekalbėsiu. To pasekmės - akivaizdžios visiems. Aki vaizdu ir tai, kad pinigais, prabangesnėmis dovanomis tėvams „atsipirkti“ už tai, kad su vaiku negyveno, jo neauklėjo, neatidavė jam savo meilės, švelnumo, patirties, išminties - taip pat neįmanoma.

Tačiau yra dar ir kita problema. Šiais laikais labai madinga tėvams stengtis būti savo vaikų draugais. Vaikai vieni kitiems tuo, suprantama, giriasi ir vienas prieš kitą didžiuojasi, bet nepalikti tam tikros distancijos, nepalikti vietos pagarbai - žalinga. Tebūnie tėvas vaikui vyrėsnysis draugas, bet ne tiesiog draugelis, lygus jam visais aspektais. Tada jau kyla klausimas, kuris kurį reguliuoja. Todėl manau, kad tėvai turi būti vaikui autoritetai, o ne draugeliai, vaikstantys drauge į diskotekas ir vaiko pagarbą pelnantis tik begaliniu liberalumu jo įgeidžiams. Auklėjimo nebuvimas juk taip pat yra auklėjimas - tik priešinga linkme nei ta, kurios linkime savo vaikams.

Su vaikais reikia gyventi, su jais būti, kalbėtis. Su sūnumi tėvas suartėja ir išsišneka, kartu meistraudami laiptus. Su dukra mama išsišneka apie gausybę itin svarbių dalykų, kartu ruošdamos valgi. Mažytės tos vaikučių rankos, mažytė ta jų pagalba dirbant, bet juk esmė kita - dviejų žmonių vienas kito pažinimas ir bičiulystė.

- Prie vaikus formuojančių veiksmų vis dėlto derėtų priskir-

► Auklėjimo nebuvimas juk taip pat yra auklėjimas - tik priešinga linkme nei ta, kurios linkime savo vaikams

ti ir viešąjį sektorių, masinės kultūros apraiškas, televiziją?

- Minėtasis šūkis, kad drąsa bandyti už sugebėjimus yra svarbiau - būtent televizijos ir joje savąją filosofiją atskleidžiančių „žvaigždžių“ produktas. Bet kaip galima siūlyti tokią filosofiją, jeigu jos absurdiškumas išryškėja, vos tik pamėginame įsivaizduoti kokią konkrečią situaciją? Pavyzdžiui: drąsa statyti namą yra svarbiau už garantiją, kad namas nesugrius, kad apskritai bus pastatytas ir kad gausybė statybinių medžiagų ir laiko nebus iššvaistyta bergždžiai. O jei kalbėsime ne apie statybas, o mediciną - pavyzdžiui, chirurgiją?

Nejaugi nebijome, nejaugi rimtai norime užsiauginti tokių „drąsių bandyti“ statybinių, medikų, politikų kartas? Ir apskritai kas nutiko su „draugo“ sąvoka? Feisbuko realijos ir televizinių šou balsavimai baigia išstumti taurųjį šio žodžio turinį - dabar „draugas“ yra tas, kuris už tave balsuoja ir netrukdo tau vyktyti savųjų užgaidų. Tik iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad televizijos ar virtualioji realybė su mūsų kasdiene patirtimi neturi nieko bendro - visus mūsų poelgius juk mato mūsų vaikai. To niekada negalima pamiršti, o juk pamiršome, atratome manyti, kad šiandieniai mūsų poelgiai, žodžiai, moralės normų laikymasis ar nesilaikymas, norime to ar nenorime, visuomet yra grūdas, sėjamas į ateitį.

- Jeigu jau mudviem, paprastiesiems žmonėms, akivaizdu, kad mūsų aptartosios institucijos veikia neefektyviai, kad yra taisytinios, tai matyti turėtų ir šalies vadovybė. Kodėl tad šių modelių niekas neskuba tobulinti?

- Tik dėl to, kad turimus įdiegė ne jie. Praėjusioji, o gal dar praėjusioji kadencija... „Ne mano daržas - ne mano pupos“ - visuotinis Lietuvos institucijų moto. Neteko šalies rajonuose matyti asfaltuotų kelių, turinčių kelių šimtų metrų žvyrelio intarpų? Žinot, kaip jie atsiranda? Jie ženklina rajonų ar kitų institucijų atsakomybių ir kompetencijų ribas. Viena savivaldybė sako: „Tie du šimtai metrų - ano rajono problema“, kita lygiai taip pirštu rodo į pirmąją. Abi pusės ginkluojasi dokumentais, žemėlapiams, įstatais, net pasirengę į teismus eiti ginti savojo požiūrio. Tik niekam nerūpi, kad kelias taip ir lieka neužbaigtas...

Visiems mūsų darbams bendras vardiklis turėtų būti tas pats - Lietuva, jos ateitis. Kol tas bendras vardiklis mūsų požiūryje neatsiras, kiekvienos naujai išrinktos valdžios kadencija prasidės nuo ankstesniųjų tyčia paliktų griuvėsių. Nes nueinantieji ateinantiesiems - ne bendradarbiai, perimantys darbų estafetę, o priešai. O juk ir šitai mato bei įsidedami mūsų vaikai.

Ar reikia Lietuvai euro?

Kitamet eurą įsivesti planuoja Latvijos politikai. Mūsų politikų tikslas: euras - 2015 metų sausio 1-oji. Bet ar tikslas yra šiaip eurą turėti ir neišsiskirti iš bandos, ar yra neatremiamų argumentų, kad prisijungę prie ES valiutos zonos laimėsime (kitaip tariant, neprisijungę - patirsime nuostolį)?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JU-DEJIMO apskritojo stalo diskutavo buvusi europarlamentarė ekonomistė Margarita STARKEVIČIŪTĖ, Socialdemokratų partijos frakcijos Seime seniūnė Irena ŠIAULIENĖ, Darbdavių konfederacijos generalinis direktorius Danas ARLAUSKAS, Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos narys Saulius ŽILINSKAS ir Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras Rolandas PAULAUŠKAS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Ar čia nėra taip, kaip sporte: jie įsives ir mums reikia. O pasekmių analizės, svaresnių argumentų viešojoje erdvėje nematyti.

I.ŠIAULIENĖ: Tai nėra vien sportinis interesas. Yra ir kitų aspektų. Mes puikiai jaučiame, kaip rinkos reaguoja, ir net mūsų praeitais Vyriausybės sprendimai suvaldant krizę, matėme, kokių pasekmių sukėlė verslui. Ir kaip elgėsi Latvijos Vyriausybė, kokie rezultatai pasiekti. Lygiai taip pat ir šie Latvijoje vykdomi ekonominiai finansiniai sprendimai paveiks mūsų ekonomiką. Sėdėti ir laukti mes neturime galimybių. Būtina vertinti tuos sprendimus, nes tai neišvengiamai veiks ir mūsų ekonominę perspektyvą.

G.JAKAVONIS: Viešojoje erdvėje girdime apie mūsų Vyriausybės, premjero apsisprendimą 2015 metais įsivesti eurą. Bet turi būti rimti argumentai, dėl ko reikia jį įsivesti.

I.ŠIAULIENĖ: Sakyčiau, tai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis. Toks uždavinys buvo iškeltas ir buvo stengiamasi jį pasiekti. Kaip žinote, pirmas bandymas nebuvo sėkmingas, manyčiau, sprendimas tada buvo daugiau politinis. Tuomet mes nepatekome į euro zoną. Net ir krizės metais visą laiką buvo akcentuojama, kad valstybė siekdama subalansuoto biudžeto turi laikytis Mastrichto kriterijų. Ši Vyriausybė taip pat tai akcentuoja ir matydama, kokie yra BVP atėties augimo rodikliai, mano, kad tas uždavinys gali būti pasiektas.

I.ŠIAULIENĖ: Sakyčiau, tai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis. Toks uždavinys buvo iškeltas ir buvo stengiamasi jį pasiekti. Kaip žinote, pirmas bandymas nebuvo sėkmingas, manyčiau, sprendimas tada buvo daugiau politinis. Tuomet mes nepatekome į euro zoną. Net ir krizės metais visą laiką buvo akcentuojama, kad valstybė siekdama subalansuoto biudžeto turi laikytis Mastrichto kriterijų. Ši Vyriausybė taip pat tai akcentuoja ir matydama, kokie yra BVP atėties augimo rodikliai, mano, kad tas uždavinys gali būti pasiektas.

I.ŠIAULIENĖ: Sakyčiau, tai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis. Toks uždavinys buvo iškeltas ir buvo stengiamasi jį pasiekti. Kaip žinote, pirmas bandymas nebuvo sėkmingas, manyčiau, sprendimas tada buvo daugiau politinis. Tuomet mes nepatekome į euro zoną. Net ir krizės metais visą laiką buvo akcentuojama, kad valstybė siekdama subalansuoto biudžeto turi laikytis Mastrichto kriterijų. Ši Vyriausybė taip pat tai akcentuoja ir matydama, kokie yra BVP atėties augimo rodikliai, mano, kad tas uždavinys gali būti pasiektas.

I.ŠIAULIENĖ: Sakyčiau, tai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis. Toks uždavinys buvo iškeltas ir buvo stengiamasi jį pasiekti. Kaip žinote, pirmas bandymas nebuvo sėkmingas, manyčiau, sprendimas tada buvo daugiau politinis. Tuomet mes nepatekome į euro zoną. Net ir krizės metais visą laiką buvo akcentuojama, kad valstybė siekdama subalansuoto biudžeto turi laikytis Mastrichto kriterijų. Ši Vyriausybė taip pat tai akcentuoja ir matydama, kokie yra BVP atėties augimo rodikliai, mano, kad tas uždavinys gali būti pasiektas.

G.JAKAVONIS: Ar čia nėra taip, kaip sporte: jie įsives ir mums reikia. O pasekmių analizės, svaresnių argumentų viešojoje erdvėje nematyti.

I.ŠIAULIENĖ: Tai nėra vien sportinis interesas. Yra ir kitų aspektų. Mes puikiai jaučiame, kaip rinkos reaguoja, ir net mūsų praeitais Vyriausybės sprendimai suvaldant krizę, matėme, kokių pasekmių sukėlė verslui. Ir kaip elgėsi Latvijos Vyriausybė, kokie rezultatai pasiekti. Lygiai taip pat ir šie Latvijoje vykdomi ekonominiai finansiniai sprendimai paveiks mūsų ekonomiką. Sėdėti ir laukti mes neturime galimybių. Būtina vertinti tuos sprendimus, nes tai neišvengiamai veiks ir mūsų ekonominę perspektyvą.

G.JAKAVONIS: Viešojoje erdvėje girdime apie mūsų Vyriausybės, premjero apsisprendimą 2015 metais įsivesti eurą. Bet turi būti rimti argumentai, dėl ko reikia jį įsivesti.

I.ŠIAULIENĖ: Sakyčiau, tai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis. Toks uždavinys buvo iškeltas ir buvo stengiamasi jį pasiekti. Kaip žinote, pirmas bandymas nebuvo sėkmingas, manyčiau, sprendimas tada buvo daugiau politinis. Tuomet mes nepatekome į euro zoną. Net ir krizės metais visą laiką buvo akcentuojama, kad valstybė siekdama subalansuoto biudžeto turi laikytis Mastrichto kriterijų. Ši Vyriausybė taip pat tai akcentuoja ir matydama, kokie yra BVP atėties augimo rodikliai, mano, kad tas uždavinys gali būti pasiektas.

I.ŠIAULIENĖ: Sakyčiau, tai yra susiję su socialinėmis ir ekonominėmis tendencijomis. Toks uždavinys buvo iškeltas ir buvo stengiamasi jį pasiekti. Kaip žinote, pirmas bandymas nebuvo sėkmingas, manyčiau, sprendimas tada buvo daugiau politinis. Tuomet mes nepatekome į euro zoną. Net ir krizės metais visą laiką buvo akcentuojama, kad valstybė siekdama subalansuoto biudžeto turi laikytis Mastrichto kriterijų. Ši Vyriausybė taip pat tai akcentuoja ir matydama, kokie yra BVP atėties augimo rodikliai, mano, kad tas uždavinys gali būti pasiektas.

Irena ŠIAULIENĖ
Socialdemokratų partijos frakcijos Seime seniūnė

G.JAKAVONIS: O lenkai - ne amoraliūs, Didžioji Britanija, kurie turi zlotus, svarus?

D.ARLAUSKAS: Jie nepasirašė įsipareigojimų. Tai skirtingi dalykai.

S.ŽILINSKAS: Ne taip svarbu, kaip vadinasi valiuta. Daug svarbesnis dalykas - kaip žmonės gyvena. Ir lyginti reikėtų pagal gautinai paprastą kriterijų - kaip jie gyventų vienoje ar kitoje situacijoje. Dabar *de facto* padėtis tokia, kad euras, susietas su litu, verslui automatiškai yra sąnaudos ir čia nėra ko diskutuoti.

Svarbesnis dalykas: kokius valdžia, turėdama tam tikrus instrumentus, daro veiksmus ir kaip jų rezultatas paveikia žmonių gyvenimą. Paprastas pavyzdys - monetarinė politika. Formaliai ji yra Lietuvos banko rankose, bet jis jos nevykdo.

G.JAKAVONIS: Nevykdo piktybiškai, ar dėl to, kad neturi pinigų emisijos funkcijų?

S.ŽILINSKAS: Pirmiausia, kad neturi pinigų emisijos funkcijų. Antra dalis susijusi galbūt su politine valia ir su globaliais išsidėstymais pasaulyje.

Pavyzdys: praėjusiais metais buvo atliktas tyrimas dėl atsisakymo kainų. Buvo paminėta, kad lietuviai už pervedimus eurais moka brangiausiai. Tai buvo pavadinta skandalingais, grobiškais įkainiais. O kas pasikeitė per metus? Nieko. Vadinasi, nėra priemonių, kaip įgyvendinti. Jei-gu nėra priemonių padaryti, kad žmonės gyventų geriau, vadinasi,

G.JAKAVONIS: Tiekrai neinvestuojau Mastrichto kriterijų. Jie reikalingi, jie stiprina valstybės finansinę drausmę ir dėl jų reikia stengtis. Tik ar juos pasiekus reikia įsivesti eurą?

Danas ARLAUSKAS
Darbdavių konfederacijos generalinis direktorius

Norėčiau vadovautis sveiko proto kriterijais. Finansų pasaulyje mes esame nykštukai

Danas ARLAUSKAS
Darbdavių konfederacijos generalinis direktorius

R.PAULAUŠKAS: Mastrichto kriterijai, jeigu turite omeny 3 proc. biudžeto deficitą, nieko bendro neturi su euru. Gyventi pagal kišenę arba nevykdyti - kiekvienos valstybės reikalas.

Kokius išgirdau euro įvedimo pliusus? Bus mažesnės palūkanos, kitaip sakant, skolinimės pigiau. Šiuo pasakymu pirmiausia išsuduodate, kad tikėtis ir toliau gyventi iš skolintų pinigų, jeigu norite pigiau skolintis. Kita vertus, skolimosi procentas visai nepriklauso nuo to, ar esate euro zonoje, ar ne. Tai puikiai parodė Graikijos pavyzdys ir tai rodo finansų rinkos. Kiekvieną dieną jos svyruoja priklausomai nuo tų valstybių rezultatų.

Sakykite, 10 metų paskolos palūkanos šiandien gali siekti 5 proc., rytoj - jau 15, nors ten yra euras. Tarp kitko, tas vadinamasis „spredas“ (skirtumas tarp prašomos ir siūlomos kainos - *red. past.*) tarp Vokietijos ir Ispanijos, Italijos skolinimosi, nors jos visos yra euro zonoje, visada yra pietinių valstybių nenaudai.

I.ŠIAULIENĖ: Nes tų valstybių ekonomika silpnesnė. **R.PAULAUŠKAS:** Apie tai ir šnekame. Procentus lemia ekonomika, o ne buvimas ar nebuvimas euro zonoje. Dėl investicijų vėl tas pats mitas. Kur šiandien eina investicijos? Daugiausia į Pietryčių Aziją, į Kiniją, kur yra vienpartinė sistema. Kur nauda didesnė, ten ir keliauja investicijos. O ar mes turėsime eurą, ar neturėsime... Į Lietuvą investicijos ateis vienas vien dėl to, kad pas mus šalta.

I.ŠIAULIENĖ: Ne vien todėl. **R.PAULAUŠKAS:** Viena iš priežasčių. Ir jeigu jūs manote, kad klimatas neturi įtakos... **I.ŠIAULIENĖ:** Vadinasi, visos investicijos turėtų būti Afrikoje. **R.PAULAUŠKAS:** Tik stebėtis reikia, jeigu jūs neįvertinate klimato įtakos. Kas dar? Valiūtų valdyba. Be abejo, šiandien mes esame susisieję...

I.ŠIAULIENĖ: Manychiau, tai labai protinga. **R.PAULAUŠKAS:** Kaimiškas peizažas: pririšta karvė, ji nuėda visą žolę tame savo lauke, o jūs sakote: kadangi žolės nebėliko, reikia karvę papjauti, t.y. reikia litą likviduoti. Bet galima karvę atrišti, kad ji ganytųsi plačiau. Kodėl nesvarstote šito varianto?

I.ŠIAULIENĖ: Gal geriau karvę perkelti?

I.ŠIAULIENĖ: Manychiau, tai labai protinga. **R.PAULAUŠKAS:** Kaimiškas peizažas: pririšta karvė, ji nuėda visą žolę tame savo lauke, o jūs sakote: kadangi žolės nebėliko, reikia karvę papjauti, t.y. reikia litą likviduoti. Bet galima karvę atrišti, kad ji ganytųsi plačiau. Kodėl nesvarstote šito varianto?

I.ŠIAULIENĖ: Gal geriau karvę perkelti?

R.PAULAUŠKAS: Arba perkelti karvę. Yra variantas: galima save atsieti nuo valiūtų modelio. Pavyzdžiui, lenkai turi laisvai „plaukiojanti“ kursą. Ir Lenkija per krizę demonstravo neblogus rezultatus, nes buvo išlaikiusi savo valiūtą.

Dabar apie moralinius įsipareigojimus ir visas dilemas. Ar jūs negirdėjote, kad šitas dilemas už mus išspręs vokiečiai? Šiandien Vokietijoje susikūrusi partija, kuri vadinasi „Alternatyva Vokietijai“ (ji dalyvaus rinkimuose) ir kuri deklaruoja grįžimą prie markės. Vokietijoje pilna politikų, ekonomistų, visuomenės veikėjų, kurie pritaria, kad būtų grįžta prie markės. Jie ir išspręs jūsų dilemą.

Toliau Prancūzija. Nacionalionis frontas. Jo lyderė Marina Le Pen (Marine Le Pen) prieš kelias savaites paskelbė pareiškimą, kuriame reikalauja, kad Prancūzija rengtų referendumą dėl išstojimo iš Europos Sąjungos. Aišku, ir išstojimo iš euro zonos. Prancūzija reikalauja referendumų 2014 metų pradžioje.

Taigi visa Europa svarsto šiuos klausimus, o jūs šnekate taip, lyg nieko nevyktų. Lyg Europa būtų ideali sąjunga, neturinti šių problemų, apie kurias visi šneka. Nesuprantu jūsų logikos. Kažkodėl jūs nepasakote, kad įstoje į euro zoną - be to, kad žmonėms viskas pabrangės - mes prisijungsim prie Europos stabilumo mechanizmo ir būsime įpareigoti gelbėti Kiprą arba Graikiją, mes turėsime būti pasiruošę sumokėti milijardus į Briuselio kasą. Kodėl jūs apie tai nešnekate?

Jeigu graikai būtų turėję savo drachmą, jie būtų turėję žmogiškesnę išeitį. Kas dabar daroma su Graikija? Ji priversta viską parduoti. Šiandien Graikija yra prievartaujama, ji privatizuoja viską, kas dar buvo. Graikija nieko nelaimės iš buvimo Europos Sąjungoje ir euro zonoje, tik neteks bet kokio nacionalinio ir valstybino turto ir liks didžiulėje duobeje. Kuo baigėsi jos gelbėjimas? Išaugo skola. Ir viskas. O jeigu būtų turėjusi drachmą, būtų turėjusi valiutos devalvavimo variantą.

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

Keičiant valiūtą, kainos bus apvalinamos ir didžiąją pusę ir tai nebus gyvenimo sąlygų pagerinimas

Saulius ŽILINSKAS
Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos narys

Aš žinau vieną kitą sąjungą, kuri yra formuojama šalia mūsų sienos. Taigi jeigu mes nepatenkinti Europos Sąjunga, tada reikia stoti į buvusią Tarybų Sąjungą, kuri dabar vėl kuriama. Tiems, kurie tai sako, reikia matyti Lietuvos geopolitinę perspektyvą.

R.PAULAUŠKAS: Jūs manote, šitas sakinyš mane gasdina? **M.STARKEVIČIŪTĖ:** Ne-gąsdinu. Dabar apie ekonominius

dalykus. Jei kalbame apie Graikiją, Kiprą, reiktų pažūrėti, kokie buvo Graikijos gyvenimo lygio rodikliai iki stojant į Europos Sąjungą ir kokie jie tapo dabar.

Pagal Pasaulio banko tyrimus, Europos Sąjungoje žemesnis lygio šalyse gyvenimo lygio augimas yra didžiausias visame pasaulyje. Joks kitas regionas tam neprilygsta. Vadinasi, Europos Sąjungos modelis yra geras.

Graikija buvo skurdi šalis, Ispanija buvo visiškai skurdi šalis, Airija buvo visiškai skurdi šalis. Ir jeigu dabar visos tos šalys turi kokių nors problemų, sunkumų, - o tai natūralu ekonomikoje, nes ji vystosi ciklais, - tai tikrai ne euro problema, o ekonominės politikos problema.

Dalyvavimas turi savo kainą. Manau, ta kaina naudingesnė Lietuvai

Margarita STARKEVIČIŪTĖ
Buvusi europarlamentarė ekonomistė

Jeigu pasižiūrėtume į Lietuvos rodiklius prieš stojant į Europos Sąjungą, mūsų lygis buvo 30 proc. bendro Europos Sąjungos vidurkio, o dabar 60 proc., t.y. dvigubai aukštesnis. Ir mes šito jau net neįjauciame. Mes norime, kad lygis būtų dar aukštesnis. Tai natūralu.

R.PAULAUŠKAS: Prisiminkite išaugusią valstybės skolą. **M.STARKEVIČIŪTĖ:** Aš prisimenu tas skolas. Tik noriu pasakyti, kad ta skola būtų buvusi ir jeigu mes nebūtume Europos Sąjungos nariai, o gyvenimo lygis būtų mažesnis. Dabar įsivesti eurą Lietuvoje visi yra pasiruošę. Nemanau, kad verslas tam nepasiruošęs. Ir techniškai tai mums jokia problema. Be to, įvedinėjome litą.

Mes esame pasirašę fiskalinį paktą. Jeigu kas nors atsitiktų su Lietuvos bankais, o kartais tai atsitinka, galėtume dalyvauti tame mechanizme: restruktūrizavimu, pertvarkos. Jeigu atsitiktų kas nors su ekonomika - ne dėl Lietuvos priežasties, pavyzdžiui, pasaulinė krizė, - vėl sulauktume pagalbos. Tai ar Lietuva dar kartą nori būti viena, skolintis didžiulėmis palūkanomis, kaip mes padarėme. Dabar kiekvienais metais mokame daugiau, nei reikėtų, - kokius 800 mln. litų, o už juos mes būtume galėję atstatyti visas mokyklas.

Dalyvavimas turi savo kainą. Manau, ta kaina naudingesnė Lietuvai. Bet yra dar vienas dalykas - Lietuva visada visur vėluoja. Sąjūdį mes

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

G.JAKAVONIS: Filosofas Arvydas Juozaitis prabilo apie Baltų vienybės idėją, Lietuvos lito ir Latvijos lato vienybę. Kaip tai vertinti? M.STARKEVIČIŪTĖ: Pirmą knygutę apie tai, kokią įtaką euras turės Lietuvai, parašiau 2000-aisiais. Lietuviai mėgsta apie problemas kalbėti 13 metų ir neįpriimti jokių sprendimų visais klausimais: energetikos, transporto ir šiuo. Pirmiausia tai reiktų įvertinti.

Keičiant valiūtą, kainos bus apvalinamos ir didžiąją pusę ir tai nebus gyvenimo sąlygų pagerinimas

Saulius ŽILINSKAS
Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos valdybos narys

Aš žinau vieną kitą sąjungą, kuri yra formuojama šalia mūsų sienos. Taigi jeigu mes nepatenkinti Europos Sąjunga, tada reikia stoti į buvusią Tarybų Sąjungą, kuri dabar vėl kuriama. Tiems, kurie tai sako, reikia matyti Lietuvos geopolitinę perspektyvą.

R.PAULAUŠKAS: Jūs manote, šitas sakinyš mane gasdina? **M.STARKEVIČIŪTĖ:** Ne-gąsdinu. Dabar apie ekonominius

valstybingumo. Ar neatrodo, kad lito atsisakymas yra dar vieno valstybės simbolio netekimas?

I.ŠIAULIENĖ: Manau, ši diskusija, įvertinus visus ekonominius, finansinius argumentus, dalyvaujant verslo atstovams, tvirtinimai, kad iš esmės verslas pasirengęs ir kad mūsų visi finansiniai mechanizmai yra suderinti, yra būtenti emocijnė ir psichologinė.

Jūs formuliuojate, kad atsisakę lito ir pereję prie euro mes prarandame savą valstybingumą, bet reikia žiūrėti, ką mes gauname. Ar tikslai lito buvimas patvirtina Lietuvos plėtotę, stiprėjimą, tautos gyvenimo gerovę. Būtent šiais kriterijais reikia vadovautis. Jeigu yra svarbu, niekas nedraudžia tai,

ką mes sukursime, matuoti ne tik eurai, bet ir litais. Pvz., mano žiniomis, Prancūzijoje net ir šiandien tvarkant balansus yra grafa, kurioje pateikiama išraiška frankais.

O dėl Vokietijos ir Pietų Europos valstybių ekonomikų lyginimo noriu pasakyti, kad įėjusios į euro zoną visos ekonomikos tik stiprėjo. Augimas, nors jis nėra didelis, bet bendroji tendencija yra kilimas. Ir ne euras čia yra kaltas, o kaip tvarkomos ekonomikos. Kipro problema irgi susijusios ne su euru, o kaip tvarkoma bankų sistema.

R.PAULAUŠKAS: O gyvenimas ne pagal kišenę...

I.ŠIAULIENĖ: Čia yra kitas klausimas. Bet vėlgi tai ne dėl euro. Nebūdami euro sistemos nariai ir būdami bendroje Europos Sąjungos sistemoje bei susaistyti visais kitais ryšiais mes už krizes taip pat mokame.

G.JAKAVONIS: Kaip vertintinas A.Juozaičio siūlymas, lito ir lato santykis? Viešojoje erdvėje pasigirsta sąmokslų teorijų, kad, štai, neišsivesime euro, įsivesime zlotą.

D.ARLAUSKAS: Norėčiau vadovautis sveiko proto kriterijais. Pritariu išdėstytam požiūriui, kad tai, kas vyksta Europos Sąjungoje, tai ne Europos Sąjungos problema, galbūt globalios ekonomikos. Sakyčiau, ne tiek globalios ekonomikos, kiek globalios finansų sistemos. Čia yra esmė ir tas užkratas.

O dėl bendros Pabaltijo šalių valiutos... Pvz., BRİK šalys (Brazilija, Rusija, Indija, Kinija - *red. past.*) nekalba apie tai, kad reikia įsivesti kokią nors valiūtą. Jos sutarė dėl 100 mlrd. stabilizavimo fondo, kad galbūt po truputį dolerį reikia tolimai atsiskaitymų. Mes matome tendenciją, kad formuojasi tam tikri galios centrai - ekonominiai ir finansiniai.

Gerbiamas A.Juozaitis siūlo analogiją, bet finansų pasaulyje mes esame nykštukai. Kaip idėja galima svarstyti, bet realiai įgyvendinti, manau, yra iš fantastikos srities. Mes praeisime prie to paties klausimo, kad įsivedę bendrą su latviškas valiūtą po to svarstysime, kaip tą bendrą valiūtą paversti euru.

M.STARKEVIČIŪTĖ: Tik pridursiu, jog mūsų ekonomikos per mažos, kad būtų galima komentuoti A.Juozaičio idėją. Lenkijos ekonomika yra didelė, todėl jų politika gali būti savarankiška. O mes

mažiukai, pas mus eksportas veikia 70 proc. BVP, taigi mes vis tiek priklausomi nuo išorės. Todėl mums geriau šlietis prie didelės valiutos. Ir su latvišais kartu mes esame per maži.

Būtų galima kalbėti apie danus, švedus. Danija - maža šalis, bet jos ekonomika didelė. Tik didelės ekonomikos gali vykdyti savarankšką politiką ekonominiu požiūriu. Moksliniai tyrimai nustatyta, kad mažoms ekonomikoms tai nėra įmanoma.

G.JAKAVONIS: Buvo paminėta, kad ištrūkę iš vienos sąjungos grįžtame į kitą. Ar iš tikrųjų taip buvo blogai ir taip gerai Europos Sąjungoje?

S.ŽILINSKAS: Klausimas yra kitas. Visi žmonės, kurie gyvena paribio zonoje, pasmerkti vienai ar kitaip pasirinkti. Mes esame paribio zonoje. Koks variantas? Iš-didį nepriklausomybę, kuri papras-tai būna veiklama dviejų šoninių jėgų? Vargu ar žmonės geriau gyventų, nes nebūtų nei ramybės, nei ekonomikos...

Gal pasaulyje egzistuoja pavienių išimčių, kai šalys, paskelbdamos neutralitetą ar panašius dalykus, gauna didelių ir išsikovoją ypatingą padėtį. Klausimas, ar mūsų padėtis tokia, kad galėtume tuo pasinaudoti. Pvz., ar mes turime naudoti, kad Kaliningradas yra prie mūsų. O juk teoriskai kitados buvo reikiamos didelės ambicijos - žiūrėkite, mes galėsime Rusiją skodinti. Ar tai pasiteisino?

G.JAKAVONIS: Kalbame apie eurą, o ne apie visas Europos Sąjungos problemas. R.PAULAUŠKAS: O kokie tie svertai, kuriais tik ir galima ilgą laiką veikti ekonominius procesus? Pirmiausia - sava valiuta. Jeigu jos neturi, automatiškai pakliūvi į kitų rankas. Ir jokių projektų negali vykdyti.

G.JAKAVONIS: Kalbame apie eurą, o ne apie visas Europos Sąjungos problemas. R.PAULAUŠKAS: O kokie tie svertai, kuriais tik ir galima ilgą laiką veikti ekonominius procesus? Pirmiausia - sava valiuta. Jeigu jos neturi, automatiškai pakliūvi į kitų rankas. Ir jokių projektų negali vykdyti.

Kažkodėl nepasakote, kad įstoje į euro zoną būsime įpareigoti gelbėti Kiprą arba Graikiją

Rolandas PAULAUŠKAS
Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signataras

I.ŠIAULIENĖ: Ir su savo valiuta galima sėkmingai pakliūti į kitų rankas.

R.PAULAUŠKAS: Be abejo, visai galima. Instrumentas yra trapas, bet aš neišvardijau kitų instrumentų. Turi būti valstybės centrinis bankas ir dirbti ne Tarptautiniam valiutos fondui, o dėl savo ekonomikos. Šiandien šitas procesas vyksta.

Išvardysiu keletą pavyzdžių. Argentinos prezidentė Kristin Kiršner (Cristin Kirchner) vykdė rimtą politiką. Ji bando grąžinti centrinių bankų į Vyriausybės rankas. Tą patį padarė vengrai. Tą patį bando padaryti rusai. Dūmoje yra įstatymas dėl centrinio banko statuso pakeitimo. BRİK šalys kalba apie savo finansinį modelį, visiškai nepriklausomą nuo dolerio. Ką pareiškė kinai? Iki metų pabaigos užsienio prekyba vyks tik juaniais. O sportiniai susitarimai tarp valstybių, atsiskaitant apeiti eurą ir dolerį, yra visur pasaulyje. Kitai sakant, doleris ir euro dominuojama padėtis yra laikinas dalykas.

Toliau valiuta. Centrinis bankas dirba su Vyriausybe, o ne su Tarptautiniu valiutos fondu. Tur būti valstybiniai komerciniai ban-

kai, per kuriuos galima kredituoti, o ne atiduoti palūkanas ir visą pelną skandinavams. Jeigu jūs šitų instrumentų neturite, kokią politiką galite vykdyti? Muitų mes šiandien irgi nebeturime. O be muitų kaip kontroliuosite prekių srautus, kurie šiandien ateina iš Kinijos? Ir užmuša bet kokią gamybą Lietuvoje. Neturėdami muitų, kaip instrumento, Lietuvoje niekada nesukursite darbo vietų. Niekada!

Yra toks dalykas kaip senjoržas (tai pajamos, kurias gauna valstybė dėl savo monopolinės teisės spausdinti pinigus - *red. past.*), kuris atitenka Vyriausybei, jeigu ji emituoja savo pinigus. Yra ilgalaikiai pinigai. Štai mums reikia Ignalinoje pastatyti naują elektrinę. Mums reikia dujų terminalų. Mums reikia įgyvendinti renovaciją. Reikalingi ilgi pigūs pinigai. Šitą galima padaryti skolinantis, tikintis, kad kas nors pigiai skolins. Bet

Mieli skaitytojai, kviečiame aktyviai rinkti Lietuvos nacionalinę vertybę - nugalėtojus skelbsime š.m. birželio 8 d.

Dienraštis „Respublika“ kartu su „Zonta International“ ir Vilniaus miesto savivaldybės organizuoja „Respublikos“ nacionalinių vertybių rinkimus“. Redakcija laikosi nuostatos, kad kiekviena istorija, patekusi į laikraščio puslapius, jau yra vertybė. Kiekvienas žmogus, ieškojęs, rašęs ir siuntęs mums aprašytas istorijas, nusipelnė didžiausios pagarbos.

Kompetentinga komisija, sudaryta iš įvairių sričių specialistų, kultūros pasaulio atstovų, iš penkių kategorijų nominantų atranka geriausiųosiuose - jie ir tampa metų nugalėtojai. Tarp jų - ir didžiausio skaitytųjų palaikymo sulaukusi nominacija.

Vilniaus miesto rotušėje nugalėtojams bus įteikiamos specialiai šiam projektui skulptoriaus Viktoro Tunkevičiaus sukurtos statulėlės „Sakelė“.

Kiekvienam nominantui įteikiamas Garbės raštas ir dienraščio „Respublika“ prenumerata, o kiekvienam rašiusiam - Padėkos raštas ir dienraščio „Respublika“ prenumerata. Renginyje apibendrinamas metus trukęs projektas, kuriame galėjo dalyvauti kiekvienas Lietuvos žmogus.

„Nacionalinių vertybių“ apdovanojimų vakarą paskelbiami penkių nominacijų nugalėtojai:

„Žmogus amžininkas“;

„Žmogus istorinė asmenybė“;

„Reiškinys, garsinantis Lietuvą“;

„Daiktas, objektas, garsinantis Lietuvą“;

„Respublikos“ skaitytojų balsas“.

Šiandien pristatome pirmąją pusę pretendentų į nacionalines vertybes.

Pretendentų sąrašo tęsinio „Respublikoje“ ieškokite kitą savaitę.

Balsuokite už pasirinktą nacionalinę vertybę

1 Lietuviai gynė savo religiją, kaip savo laisvę, beveik 300 metų. Tad lietuvių **senasis tikėjimas** laikytinas labai didele vertybe, kurią reikia gerbti ir mylėti ne kaip senieną, bet kaip mūsų savastį, be kurios nebūtume savimi.

3 Mokytoja **Malvina Šaukelytė-Valeikienė** ypač išgarsėjo 1920 m. savo žygiams kovų su lenkais metu. Ji išgabeno visus sužeistuosius iš kovos lauko. Vėliau perėjusi fronto liniją surado ir gražino Lietuvos karių išdą ir dokumentus. Už tai 1927 m. M.Valeikienė buvo apdovanota Vyčio kryžiaus ordinu. Tai bene vienintelis atvejis, kai kariniu ordinu buvo apdovanota moteris, ne karė.

5 Būsimasis partizanų vadas **Antanas Starkus** gimė 1919 m. spalio 29 d. Panevėžio apskrities Šimonių valsčiaus Zubiškių (dab. Vairiškių) kaime. Į Lietuvos kariuomenę išėjo savanoriu. Dalyvavo 1941 m. birželio sukilime.

7 Lietuvių tautos patriarchas **Jono Basanavičiaus** gyvenimo siekis buvo nepriklausoma Lietuva. Jis ryškiausias XIX a. pabaigos tautinio atgimimo pradininkas, pirmasis laikraščio „Aušra“ redaktorius, vienas svarbiausių valstybės nepriklausomybės siekėjų, tautosakininkas, antropologas, publicistas, visuomenės ir kultūros veikėjas.

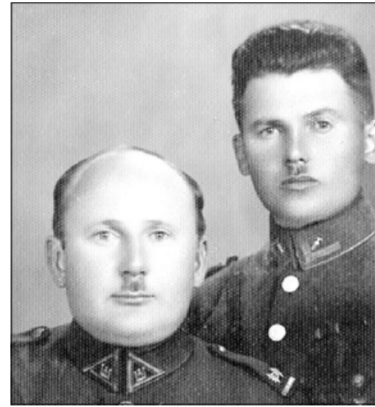
9 Dažnai nepastebime, kad žmogaus galios, gilios mintys gimsta iš nuostabos. Nuostabos pojūtis verčia žmogų ieškoti tako į vertybių prisodrintą erdvę, skatina ieškoti atsakymo. Festivalis „**Druskininkų vasara su Mikalajumi Konstantinu Čiurlioniu**“, vykęs praėjusią vasarą, jau devintą kartą įtikino kad bandymai rasti kelią į žmonių širdį buvo vaisingi.

11 Gimsta ir atgula žemėn žmonių kartos, kiekviena palikdama vienokių ar kitokių liudijimų apie vieno ar kito laikotarpio tautos gyvenimą. Vienus jų randame literatūroje, kitus atskleidžia senasis paveldas. Daug tokių liudijimų iki šių dienų išliko... iškalėtų geležyje mūsų **kalvių**. O kiek tokių auksarankių kalvių - kūrėjų tautai vertėtų prisiminti!

2 Šiaulių J.Janonio gimnazijos lietuvių kalbos mokytojas **Jonas Krivickas** buvo ir liko žinomas kaip krašto tyrininkas, knygų autorius, fotografas, etnografinio ansamblio dalyvis, keliautojas, gidas, Šiaulių miesto Garbės pilietis.

4 1918 m. vasario 16 d. Lietuva paskelbė Nepriklausomybę Atkūrimo Akta. Dar tebevyko Pirmasis pasaulinis karas, ir jauna valstybė susidūrė su įvairiais išorės pavojais. Nepriklausomybę teko apginti ginklu. Iš gausių to meto lietuvių šeimų Tėvynės ginti išeidavo net po kelis brolius. Vienas puikiausių pavyzdžių - **brolių (Jurgio ir Antano) Kiaunių** šeima iš Panevėžio krašto.

6 **Kazys Bizauskas** buvo vienas mūsų tautinio atgimimo veikėjų, kuris kartu su kitais lietuvių veikėjais Pirmajam pasauliniam karui baigiantis prikėlė Lietuvą laisvam, nepriklausomam gyvenimui.

8 Kiekviena šventė susideda iš daugybės papročių, kurie, perduodami iš kartos į kartą, ilgainiui tampa bendruomenės, šeimos, individo elgesio taisyklėmis, tam tikromis moralinėmis normomis, sutelkiančiomis žmones, reguliuojančiomis jų gyvenimą. Viena iš tokių švenčių - **Užgavėnės**. Papročių žinojimas, jų laikymasis, t.y. įsipareigojimas praeičiai, teikia žmogui pastovumo, pasitikėjimo jausmą.

10 Lietuvoje XX a. pradžioje moterys, iki tol buvusios namų aplinkoje, įsitraukė į kultūrinį visuomenės gyvenimą. Viena iš jų **Marija Pečkauskaitė-Satrijos Ragana**. Šiomet minime 135-ąsias M.Pečkauskaitės-Satrijos Raganos gimimo metines. Jos dvasios šviesa šviečia mums ir šiandien.

BIRŽELIO 7 D. ROTUŠEJE VYKS APDOVANOJIMAI

Į apdovanojimų vakarą nuoširdžiai kviečiame visus 2012 metų projekto dalyvius.
Tel. pasiteirauti (+370-682) 16-558.

12 Simono Daukanto muziejus įsteigtas 1986 m. spalio 27 d. Nuo pat muziejaus įkūrimo jam vadovavo krašto patriotė mokytoja **Danutė Veisienė**. Muziejaus ekspozicija, istoriko raštai ir gyvenimas liudija pasiūkiamą tarnavimą savo tautai, įrodantį, kiek daug savo kraštui gali nuveikti vienas žmogus. Šie žodžiai tinka ir visam mokytojos gyvenimui apibūdinti.

14 **Julius Janonio gimnazija** buvo ir tebėra nacionalinių vertybių puoselėtoja - savo mokiniais, darbais ir tradicijomis. Gimnazijoje mokėsi broliai P. ir J.Vileišiai, P.Višinskis, M.Biržiška, J.Janonis ir daugybė kitų įžymių žmonių, be kurių Lietuva šiandien būtų kitokia.

16 **Juozas Tūbelis** - tarpukario Lietuvos ministras pirmininkas. Taip savo artimiausią bendražygi, ilgametį nepriklausomos Lietuvos finansų ministrą ir Vyriausybės vadovą Juozą Tūbelį pavadino prezidentas Antanas Smetona - už ypatingus sugebėjimus ne tik kurti optimalią valstybės ekonominę strategiją, bet ir sėkmingai ją įgyvendinti.

18 Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę išliko mokytojų rengimo klausimas. Lietuvoje įkurtos penkios valdiškos mokytojų seminarijos, 4 privačios, tarp jų - **Panevėžio mokytojų seminarija** (1919-1936). Mokiniai skatinami stoti į mokytojų seminarijas. Už mokslą neimama jokio mokesčio, o neturintiems skiriamos ir stipendijos. Pradinių klasių mokytojai vyrai atleidžiami nuo būtinosios karinės tarnybos.

20 1919 m. vasario 13 d., auštant 25-ajam gimtadieniui, mūsų su bolševikais prie Alytaus žuvo pirmasis Lietuvos kariuomenės karininkas **Antanas Juozapavičius**. Lietuvos patriotas gimė 1894 m. vasario 13 d. Panevėžio apskrities Vaškų valsčiaus Švokštonių dvare. Visą tarpukario laikotarpį A.Juozapavičius buvo legendinė asmenybė.

▶ Pretendentų sąrašo tęsinio „Respublikoje“ ieškokite kitą savaitę

13 Trumpas, bet prasmingas buvo grafikos kėlas, švystelėjęs meteoru Lietuvos dailės paskliautėje. 1937 m. Paryžiuje, tarptautinėje parodoje „Meno ir technikos vieta šiuolaikiniame gyvenime“, dailininkė **Marcė Katilūtė** lino raiziniai apdovanoti aukso medaliu. Deja, pripažinimas atėjo jau po mirties...

15 1919 m. Panevėžyje kuriantis lenkų gimnazijai, **Valerijonas Straševičius** buvo pakviestas dirbti mokytoju. Be savo pagrindinių dalykų - chemijos ir fizikos, jis dėstė astronomiją, botaniką, zoologiją, geografiją. Jau studijuodamas susidomėjo gamta, vabzdžiais, ypač drugiais ir vabalais, juos pradėjo rinkti. Jo surinkta vabzdžių kolekcija - viena didžiausių pasaulio drugių, vabalų kolekcijų Lietuvoje.

17 Neseniai 100 metų jubiliejų paminėjo viena iš kiliausių šiauliėčių Gražbylė Venclauskaitė. O šiandien prisimename ponios Gražbylės mamą **Stanislavą**. Jos atsidavimą savo kraštui, tautai galima lyginti su visame pasaulyje garsėjusios geradarės Motinos Teresės veikla.

19 **Henrikas Gudavičius** gimė 1943 m. balandžio 10 d. Kelmės rajone, Kalniškių kaime. Pasiuokojamas H.Gudavičiaus šviečiamasis darbas atrandant, aprašant, garsinant gamtines ir etnokultūrinės Dainavos krašto vertybes ir jo puoselėjama retųjų ir vaistinių augalų kolekcija Liškiovoje liudija, kad šioje žemėje galima gyventi ir kitaip - harmonijoje su gamta.

21 **Adolfas Jucys** - akademikas, šiuolaikinės teorinės fizikos pradininkas Lietuvoje, vienas žymiausių XX a. Lietuvos mokslininkų, įėjęs į fizikos istoriją kaip atomų teorijos kūrėjas. Jo, kaip mokslininko, didžiausias nuopelnas - suformuota teorinės fizikos mokykla - unikalus ir nuostabus reiškinys“ (G.Zemlickas). A.Jucys liko pagrindiniuose mokslo žurnaluose labiausiai cituojamas mokslininkas.

▶ Visi pretendentai

1. Išsaugotas senasis BALTŲ TIKĖJIMAS
2. Jonas KRIVICKAS - lietuvių kalbos mokytojas
3. Malvina VALEIKIENĖ - karinio Vyčio kryžiaus ordino kavalerė
4. Šauliai Jurgis ir Antanas KIAUNĖS - laisvės kovų dalyviai
5. Antanas STARKUS-MONTĖ - apygardos vadas
6. Kazys BIZAUSKAS - jauniausias 1918 m. signataras
7. Jonas BASANAČIUS - mokslininkas, gydytojas, Vasario 16-osios Akto signataras
8. UŽGAVĖNĖS. Papročiai ir tikėjimai
9. FESTIVALIS „Druskininkų vasara su M.K.Čiurlioniu“
10. Marija Pečkauskaitė-Satrijos Ragana: „Malonu kitiems daryti gera“
11. KALVYSTĖ. Kalviai - žaidėjų grūdinti vyrai
12. Danutė VEISIENĖ - mokytoja, muziejininkė
13. Marcė KATILŪTĖ - dailininkė
14. Istorinė Lietuvos GIMNAZIJŲ gamta, vabzdžiai, ypač drugiai ir vabalai, juos pradėjo rinkti. Jo surinkta vabzdžių kolekcija - viena didžiausių pasaulio drugių, vabalų kolekcijų Lietuvoje.
15. Stanislaiva VENCLAUSKIENĖ - aktorė, režisierė, Lietuvos Motina Teresė
16. Valerijonas STRAŠEVIČIUS - mokytojas, muziejininkas
17. Stanislaiva VENCLAUSKIENĖ - aktorė, režisierė, Lietuvos Motina Teresė
18. Juozas TŪBELIS - aktorė, režisierė, Lietuvos Motina Teresė
19. Ekoklasikas ADOLFAS JUCYS - žemaitis, garsinantis Dainavos kraštą
20. Antanas JUOZAPAVIČIUS - Lietuvos karininkas
21. Akademikas ADOLFAS JUCYS - šiuolaikinės teorinės fizikos pradininkas
22. Vytautas SKRIPKAUSKAS - muzikas, šviesuolis, „žmogus orkestras“
23. KROKŠLYS - mažas kaimas didelis lietuviškumo dvasia
24. Anzelmas MATUTIS - poetas
25. Petras TARUTIS - lietuviško cirko pradininkas
26. MERKINĖS kryžių kalnelis
27. Liudvikas NARBUTAS - 1863 metų sukilėlių vadas
28. DUBIČIŲ kaimas
29. Algis AUGUSTAITIS - dailininkas, rašytojas, menininkas
30. Kunigas Kazimieras SKRODZKIS
31. Žvaigždės ir kryžiai aplenkė partizanų ir jų motiną
32. MUSTEIKOS - etnografinis kaimas
33. Jonas GREGORAVIČIUS - dailininkas, dievdirbys
34. SKROBLIUS - upelių upelis
35. ZERVYNOS - dzūkiskasis kaimas
36. Dalia TAMULEVIČIŪTĖ - aktorė, režisierė
37. Kunigas Julijonas LINDE-DOBILAS
38. Vilius Martynas VARIAKOJIS - stalo tenisininkas, krepšininkas
39. Julijonas TICIUS - gydytojas, šviesuolis, filantropas
40. Vytas JAKAVONIS-SNIEGUTIS - partizanų poetas
41. Profesorius Liudas VALIŪNAS - botanikos ir biochemijos mokslų Lietuvoje pradininkas
42. Vytautas URBONAS - vargonininkas

Balsuoti galite iki š.m. gegužės 25 d. paštu: „Nacionalinių vertybių rinkimai“. A.Smetonos g.2, Vilnius LT-01115, arba www.respublikosvertybes.lt. Laimėtojai bus paskelbti birželio 8 d.